

Agnes Jongerius:

‘Meer aandacht voor andere opleidingsniveaus’

In 2005 werd Agnes Jongerius de eerste vrouwelijke voorzitter van de FNV. De Open Universiteit Nederland heeft volgens haar een aantal vernieuwingen gebracht, maar ze verbaast zich erover dat andere onderwijssectoren daar nog niet van profiteren. Jongerius: ‘Ook voor de gemiddelde Nederlander met maximaal mbo-niveau is leven-lang-leren ongelofelijk belangrijk.’

Wat is volgens u de belangrijkste taak van de Open Universiteit?

‘Ik associeer de Open Universiteit vooral met vrije keuze, met een aanbod voor mensen die altijd al een keer wilden studeren en dat op latere leeftijd - vaak in combinatie met werk - gaan doen.’

Denkt u dat de Open Universiteit invloed heeft gehad op het hoger onderwijs in Nederland?

‘Of het bestaan van de Open Universiteit echt tot de aanpassing van het academische onderwijsprogramma heeft geleid, zou ik niet kunnen zeggen. Zelf studeerde ik 25 jaar geleden in Utrecht en ik was daar ook al bestuurlijk actief. Naar de oprichting van de Open Universiteit werd toen deels meewarig en deels achterdochtig gekeken: wat is dat eigenlijk voor een

instelling, waarom is dat extra aanbod nodig? Ik denk dat de Open Universiteit vooral een aanvullende rol heeft gehad. Daarnaast zijn sommige studierichtingen op de traditionele universiteiten zich meer open gaan stellen voor herkansers.'

Wat vindt u sterk aan de Open Universiteit?

'Ik vind de naam heel goed gekozen, omdat je daarmee een open houding uitdrukt. Dat is de kracht van de Open Universiteit: een uitnodigende vorm van onderwijs bieden voor mensen die altijd nog eens hadden willen studeren. Wat ik ook een sterk punt vind, is dat je een studieprogramma kunt opsplitsen in modules, waarna je zelf bepaalt of je doorgaat. Daarnaast is de manier waarop de Open Universiteit met behulp van moderne middelen de lesstof op een toegankelijke manier beschikbaar stelt een heel groot pluspunt. Voor sommige mensen die best een opleiding zouden willen volgen, is het idee dat ze zich in september moeten inschrijven en zich voor drie, vier of vijf jaar vastleggen, een té hoge drempel. Dat zijn vernieuwingen die de Open Universiteit heeft gebracht en waarvan het eigenlijk verbazingwekkend is dat andere opleidingsrichtingen ze niet hebben overgenomen.'

Wat zou u een minder sterk punt noemen?

'De Open Universiteit lijdt volgens mij nog wel een beetje onder het imago dat ze vooral mensen bedient die voor de lol kunstgeschiedenis gaan studeren of alsnog een paar vakken theologie willen volgen. Dat is misschien een zwak punt in de communicatie van de Open Universiteit, want in werkelijkheid is de hoeveelheid pretstudies beperkt. Aan die beeldvorming zou je dus eigenlijk iets moeten doen.'

Hoe ziet u de rol van de Open Universiteit op het terrein van leven-lang-leren?

'In de markt van de professionals, mensen die al een hbo-studie of een universitaire opleiding hebben genoten, vervult de Open Universiteit een belangrijke rol. Maar als ik aan leven-lang-leren denk, ga ik er van uit dat de gemiddelde Nederlander maximaal mbo-niveau heeft. Ook voor deze groep is leven-lang-leren ongelofelijk belangrijk! Voor hen is het aanbod veel kleiner, dus daar zit volgens mij het echte gat in de markt. Hoe kun je iemand met een mbo-opleiding delen van een hbo-opleiding laten volgen, of zich laten omscholen als hij gedurende zijn loopbaan wel eens iets anders wil? In dat veld speelt de Open Universiteit niet echt een rol van betekenis. Van de andere kant kunnen we het kunstje misschien wel van de Open Universiteit afkijken door een open, uitnodigend opleidingsprogramma te maken voor mensen op lagere niveaus.'

Hoe komt het dat leven-lang-leren maar niet goed van de grond wil komen?

'Volgens mij zijn daarvoor verschillende oorzaken aan te wijzen. Ikzelf vond de middelbare school geweldig en heb tijdens mijn studie genoten, maar ik weet dat dit redelijk uitzonderlijk is. Voor veel mensen was de schooltijd

een kwestie van doorzetten. Het contact met medeleerlingen was voor hen misschien nog het leukste, maar aan de docenten en lesstof denken ze niet bepaald met plezier terug. Als zo iemand twintig jaar later wordt gevraagd een opleiding te gaan volgen, valt dat niet zomaar in vruchtbare aarde. De tweede reden heeft te maken met het feit dat wij ons onderwijs enorm instellingsgericht georganiseerd hebben en niet klantgericht. Instellingen hebben elk zo hun eigen structuur en bekostigingssysteem en zij hebben een leerling het liefst voor een volledige opleiding in huis. Alles wat niet direct in dat systeem past, wordt onaantrekkelijk gevonden. Ten slotte denk ik dat we op het terrein van leven-lang-leren steeds het wiel weer proberen uit te vinden. We praten er veel over op symposia en in taskforces, schrijven stapels rapporten, maar een echte pushing power zie ik nog te weinig. Waar het op aan komt, is dat er een keer wordt doorgezet. Laat werknemers maar in beeld brengen wat ze al in huis hebben en zorg er vervolgens voor dat het opleidingsaanbod daarop aansluit. Mensen kunnen meer dan ze zelf denken.'

Stel dat de Open Universiteit nog niet bestond, zou die dan nu opgericht moeten worden?

'Ja, dat zou zeker moeten, maar dan ook op andere niveaus. Als je je neus buiten de grenzen steekt, valt op dat wij met de Open Universiteit 25 jaar geleden misschien voorlijk waren, maar dat we 25 jaar later op het punt van een vergelijkbaar aanbod op meerdere opleidingsniveaus een beetje achterop zijn geraakt. Van de andere kant zou ik zeggen: zie ook een lichtpuntje in de crisis. Als we nu eens mogelijk maken dat mensen, omdat het even rustiger is op het werk en we geld beschikbaar stellen voor opleidingen, gemakkelijker kunnen werken én leren. Ik hoor zowel van de gesubsidieerde als van de particuliere opleiders dat de vraag naar opleidingen op dit moment aantrekt. De uitdaging is nu het aanbod in een flexibele vorm te gieten en opleidingen snel en open te organiseren. Daar hebben we nog een paar slagen te maken.'

José Vorstenbosch